

**UCHWAŁA NR VII/39/19
RADY GMINY RYJEWO**

z dnia 27 maja 2019 r.

w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu Gminy Ryjewo za rok 2018

Na podstawie art.18 ust.2. pkt. 4) ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (Jednolity tekst: Dz. U. z 2019r. poz. 506) oraz art. 270 ust.4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz.534) Rada Gminy Ryjewo uchwala, co następuje:

§ 1.

Po rozpatrzeniu, zatwierdza się sprawozdanie finansowe, zgodnie z **załącznikiem Nr 1** wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu Gminy Ryjewo za rok 2018 zgodnie z **załącznikiem Nr 2.**

§ 2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

Przewodniczący Rady
Gminy

Kazimierz Zima

Nazwa i adres jednostki sprawozdawczej Urząd Gminy ul.Lipowa 1 82-420 RYJEWO	BILANS z wykonania budżetu państwa, jednostki samorządu terytorialnego Gmina RYJEWO sporządzony na dzień 31-12-2018 r.	Adresat: Regionalna Izba Obrachunkowa w Gdańsku
		Wysłać bez pisma przewodniego 7588DEFCAB2FD0CA
Numer identyfikacyjny REGON 170747796		

AKTYWA	Stan na początek roku	Stan na koniec roku	PASYWA	Stan na początek roku	Stan na koniec roku
I Środki pieniężne	1 739 242,31	1 723 146,62	I Zobowiązania	6 141 887,22	7 846 901,86
I.1 Środki pieniężne	1 739 242,31	1 723 146,62	I.1 Zobowiązania finansowe	6 125 858,00	7 814 854,00
I.1.1 Środki pieniężne budżetu	969 472,93	1 723 146,62	I.1.1 Krótkoterminowe (do 12 miesięcy)	0,00	727 516,00
I.1.2 Pozostałe środki pieniężne	769 769,38	0,00	I.1.2 Długoterminowe (powyżej 12 miesięcy)	6 125 858,00	7 087 338,00
II Należności i rozliczenia	75 827,23	91 016,13	I.2 Zobowiązania wobec budżetów	16 029,22	32 047,86
II.1 Należności finansowe	0,00	15 248,00	I.3 Pozostałe zobowiązania	0,00	0,00
II.1.1 Krótkoterminowe (do 12 miesięcy)	0,00	15 248,00	II Aktywa netto budżetu	-4 508 893,68	-6 239 207,11
II.1.2 Długoterminowe (powyżej 12 miesięcy)	0,00	0,00	II.1 Wynik wykonania budżetu (+,-)	-1 353 309,81	-960 544,05
II.2 Należności od budżetów	60 582,21	75 767,73	II.1.1 Nadwyżka budżetu (+)	0,00	0,00
II.3 Pozostałe należności i rozliczenia	15 245,02	0,40	II.1.2 Deficyt budżetu (-)	-583 540,43	-960 544,05
III Rozliczenia międzyokresowe	237 675,00	237 675,00	II.1.3 Niewykonane wydatki (-)	-769 769,38	0,00
			II.2 Wynik na operacjach niekasowych (+,-)	0,00	0,00
			II.3 Rezerwa na niewygasające wydatki	769 769,38	0,00
			II.4 Środki z prywatyzacji	0,00	0,00
			II.5 Skumulowany wynik budżetu (+,-)	-3 925 353,25	-5 278 663,06
			III Rozliczenia międzyokresowe	419 751,00	444 143,00
Suma aktywów	2 052 744,54	2 051 837,75	Suma pasywów	2 052 744,54	2 051 837,75

Małgorzata Zdunek
skarbnik

2019-03-14
rok, miesiąc, dzień

Sławomir Słupczyński
zarząd

BeSTia

7588DEFCAB2FD0CA

Strona 1 z 2

Kopia z dokumentu podpisanego elektronicznie wygenerowana dnia 2019.04.05

Małgorzata Zdunek
skarbnik

2019-03-14
rok, miesiąc, dzień

Sławomir Słupczyński
zarząd

BeSTia

7588DEFCAB2FD0CA

Strona 2 z 2

Kopia z dokumentu podpisanego elektronicznie wygenerowana dnia 2019.04.05

Nazwa i adres jednostki sprawozdawczej Urząd Gminy ul.Lipowa 1 82-420 RYJEWO Numer identyfikacyjny REGON 170747796	BILANS jednostki budżetowej i samorządowego zakładu budżetowego sporządzony na dzień 31-12-2018 r.	Adresat: Regionalna Izba Obrachunkowa w Gdańsku
		Wysłać bez pisma przewodniego 35D45E710937DF61

AKTYWA	Stan na początek roku	Stan na koniec roku	PASYWA	Stan na początek roku	Stan na koniec roku
A Aktywa trwałe	26 172 108,29	30 430 040,34	A Fundusz	29 055 212,59	33 449 266,85
A.I Wartości niematerialne i prawne	0,00	0,00	A.I Fundusz jednostki	23 479 145,96	28 145 711,54
A.II Rzeczowe aktywa trwałe	26 167 807,29	30 425 739,34	A.II Wynik finansowy netto (+,-)	5 576 070,83	5 303 608,70
A.II.1 Środki trwałe	21 705 055,76	29 358 115,37	A.II.1 Zysk netto (+)	29 538 967,88	30 535 019,96
A.II.1.1 Grunty	1 692 262,46	1 757 712,46	A.II.2 Strata netto (-)	-23 962 897,05	-25 231 411,26
A.II.1.1.1 Grunty stanowiące własność jednostki samorządu terytorialnego, przekazane w użytkowanie wieczyste innym podmiotom	171 895,00	171 895,00	A.III Odpisy z wyniku finansowego (nadwyżka środków obrotowych) (-)	-4,20	-53,39
A.II.1.2 Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	19 738 418,54	27 250 802,70	A.IV Fundusz mienia zlikwidowanych jednostek	0,00	0,00
A.II.1.3 Urządzenia techniczne i maszyny	177 518,09	197 638,64	B Fundusze placówek	0,00	0,00
A.II.1.4 Środki transportu	59 423,02	93 275,38	C Państwowe fundusze celowe	0,00	0,00
A.II.1.5 Inne środki trwałe	37 433,65	58 686,19	D Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	1 559 637,40	1 511 154,42
A.II.2 Środki trwałe w budowie (inwestycje)	4 462 751,53	1 067 623,97	D.I Zobowiązania długoterminowe	0,00	0,00
A.II.3 Zaliczka na środki trwałe w budowie (inwestycje)	0,00	0,00	D.II Zobowiązania krótkoterminowe	1 559 637,40	1 511 154,42
A.III Należności długoterminowe	0,00	0,00	D.II.1 Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	47 676,53	52 734,97
A.IV Długoterminowe aktywa finansowe	4 301,00	4 301,00	D.II.2 Zobowiązania wobec budżetów	72 215,21	49 430,25
A.IV.1 Akcje i udziały	4 301,00	4 301,00	D.II.3 Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i innych świadczeń	279 124,70	270 599,69
A.IV.2 Inne papiery wartościowe	0,00	0,00	D.II.4 Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	491 869,77	526 037,24

Małgorzata Zdunek
(główny księgowy)

BeSTia

2019-04-12

(rok, miesiąc, dzień)

35D45E710937DF61

Sławomir Stupczyński
(kierownik jednostki)

A.IV.3 Inne długoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00	D.II.5 Pozostałe zobowiązania	451 163,43	417 109,61
A.V Wartość mienia zlikwidowanych jednostek	0,00	0,00	D.II.6 Sumy obce (depozytowe, zabezpieczenie wykonania umów)	38 322,58	21 151,76
B Aktywa obrotowe	4 442 741,70	4 530 380,93	D.II.7 Rozliczenia z tytułu środków na wydatki budżetowe i z tytułu dochodów budżetowych	15 245,02	0,40
B.I Zapasy	29 491,77	32 715,50	D.II.8 Fundusze specjalne	164 020,16	174 090,50
B.I.1 Materiały	29 491,77	32 715,50	D.II.8.1 Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	164 020,16	174 090,50
B.I.2 Półprodukty i produkty w toku	0,00	0,00	D.II.8.2 Inne fundusze	0,00	0,00
B.I.3 Produkty gotowe	0,00	0,00	D.III Rezerwy na zobowiązania	0,00	0,00
B.I.4 Towary	0,00	0,00	D.IV Rozliczenia międzyokresowe	0,00	0,00
B.II Należności krótkoterminowe	4 055 548,99	4 194 495,46			
B.II.1 Należności z tytułu dostaw i usług	79 761,55	80 920,69			
B.II.2 Należności od budżetów	24 168,97	36 696,86			
B.II.3 Należności z tytułu ubezpieczeń i innych świadczeń	0,00	0,00			
B.II.4 Pozostałe należności	3 951 618,47	4 076 877,91			
B.II.5 Rozliczenia z tytułu środków na wydatki budżetowe i z tytułu dochodów budżetowych	0,00	0,00			
B.III Krótkoterminowe aktywa finansowe	112 800,94	86 219,97			
B.III.1 Środki pieniężne w kasie	0,00	0,00			
B.III.2 Środki pieniężne na rachunkach bankowych	112 800,94	86 219,97			
B.III.3 Środki pieniężne państwowego funduszu celowego	0,00	0,00			
B.III.4 Inne środki pieniężne	0,00	0,00			
B.III.5 Akcje lub udziały	0,00	0,00			
B.III.6 Inne papiery wartościowe	0,00	0,00			
B.III.7 Inne krótkoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00			

Małgorzata Zdunek
(główny księgowy)

2019-04-12

(rok, miesiąc, dzień)

Sławomir Słupczyński
(kierownik jednostki)

BeSTia

35D45E710937DF61

Strona 2 z 4

Kopia z dokumentu podpisanego elektronicznie wygenerowana dnia 2019.04.24

B.IV Rozliczenia międzyokresowe	244 900,00	216 950,00			
Suma aktywów	30 614 849,99	34 960 421,27	Suma pasywów	30 614 849,99	34 960 421,27

Małgorzata Zdunek
(główny księgowy)

BeSTia

2019-04-12
(rok, miesiąc, dzień)

35D45E710937DF61

Sławomir Słupczyński
(kierownik jednostki)

Strona 3 z 4

Kopia z dokumentu podpisanego elektronicznie wygenerowana dnia 2019.04.24

Małgorzata Zdunek
(główny księgowy)

BeSTia

2019-04-12

(rok, miesiąc, dzień)

35D45E710937DF61

Sławomir Słupczyński
(kierownik jednostki)

Nazwa i adres jednostki sprawozdawczej Urząd Gminy ul.Lipowa 1 82-420 RYJEWÓ		Rachunek zysków i strat jednostki (wariant porównawczy) sporządzony na na dzień 31-12-2018 r.	Adresat: Regionalna Izba Obrachunkowa w Gdańsku	
Numer identyfikacyjny REGON 170747796			Wysłać bez pisma przewodniego 53BC5359725DFDCA 	
			Stan na koniec roku poprzedniego	Stan na koniec roku bieżącego
A.	Przychody netto z podstawowej działalności operacyjnej		30 306 183,68	31 465 979,56
A.I.	Przychody netto ze sprzedaży produktów		161 249,41	143 666,78
A.II.	Zmiana stanu produktów (zwiększenie - wartość dodatnia, zmniejszenie - wartość ujemna)		0,00	0,00
A.III.	Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki		0,00	0,00
A.IV.	Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów		0,00	0,00
A.V.	Dotacje na finansowanie działalności podstawowej		0,00	0,00
A.VI.	Przychody z tytułu dochodów budżetowych		30 144 934,27	31 322 312,78
B.	Koszty działalności operacyjnej		24 711 144,48	25 689 454,68
B.I.	Amortyzacja		1 218 548,04	1 391 674,35
B.II.	Zużycie materiałów i energii		2 291 016,12	2 409 995,36
B.III.	Usługi obce		2 530 772,62	2 680 347,98
B.IV.	Podatki i opłaty		32 851,87	54 187,22
B.V.	Wynagrodzenia		6 969 959,83	7 420 925,72
B.VI.	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia dla pracowników		2 044 395,16	2 072 159,95
B.VII.	Pozostałe koszty rodzajowe		494 397,16	534 721,77
B.VIII.	Wartość sprzedanych towarów i materiałów		0,00	0,00
B.IX.	Inne świadczenia finansowane z budżetu		9 071 739,85	9 080 612,81
B.X.	Pozostałe obciążenia		57 463,83	44 829,52
C.	Zysk (strata) z działalności podstawowej (A - B)		5 595 039,20	5 776 524,88
D.	Pozostałe przychody operacyjne		243 280,09	51 749,73
D.I.	Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych		0,00	0,00
D.II.	Dotacje		0,00	0,00
D.III.	Inne przychody operacyjne		243 280,09	51 749,73
E.	Pozostałe koszty operacyjne		240 770,85	358 200,41

Małgorzata Zdunek
główny księgowy

2019-04-12
rok, miesiąc, dzień

Sławomir Stupczyński
kierownik jednostki

BeSTia

53BC5359725DFDCA

Strona 1 z 3

Kopia z dokumentu podpisanego elektronicznie wygenerowana dnia 2019.04.24

E.I.	Koszty inwestycji finansowanych ze środków własnych samorządowych zakładów budżetowych i dochodów jednostek budżetowych gromadzonych na wydzielonym rachunku	2 708,29	0,00
E.II.	Pozostałe koszty operacyjne	238 062,56	358 200,41
F.	Zysk (strata) z działalności operacyjnej (C + D - E)	5 597 548,44	5 470 074,20
G.	Przychody finansowe	165 110,28	110 515,63
G.I.	Dywidendy i udziały w zyskach	35 827,64	0,00
G.II.	Odsetki	129 282,64	109 952,63
G.III.	Inne	0,00	563,00
H.	Koszty finansowe	186 587,89	276 981,13
H.I.	Odsetki	186 587,89	228 778,49
H.II.	Inne	0,00	48 202,64
I.	Zysk (strata) brutto (F+G-H)	5 576 070,83	5 303 608,70
J.	Podatek dochodowy	0,00	0,00
K.	Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	4,20	53,39
L.	Zysk (strata) netto (I-J-K)	5 576 066,63	5 303 555,31

Małgorzata Zdunek
główny księgowy

2019-04-12
rok, miesiąc, dzień

Sławomir Słupczyński
kierownik jednostki

BeSTia

53BC5359725DFDCA

Strona 2 z 3

Kopia z dokumentu podpisanego elektronicznie wygenerowana dnia 2019.04.24

Małgorzata Zdunek
główny księgowy

2019-04-12
rok, miesiąc, dzień

Sławomir Słupczyński
kierownik jednostki

BeSTia

53BC5359725DFDCA

Strona 3 z 3

Kopia z dokumentu podpisanego elektronicznie wygenerowana dnia 2019.04.24

Nazwa i adres jednostki sprawozdawczej Urząd Gminy ul.Lipowa 1 82-420 RYJEWO		Zestawienie zmian w funduszu jednostki sporządzone na na dzień 31-12-2018 r.	Adresat: Regionalna Izba Obrachunkowa w Gdańsku	
Numer identyfikacyjny REGON 170747796			Wysłać bez pisma przewodniego 92420C221707BDEA 	
			Stan na koniec roku poprzedniego	Stan na koniec roku bieżącego
I.	Fundusz jednostki na początek okresu (BO)		22 171 213,84	23 479 145,96
I.1.	Zwiększenie funduszu (z tytułu)		49 541 381,40	53 527 495,78
I.1.1.	Zysk bilansowy za rok ubiegły		16 811 796,74	21 166 226,75
I.1.2.	Zrealizowane wydatki budżetowe		30 495 821,53	32 320 467,54
I.1.3.	Zrealizowane płatności ze środków europejskich		0,00	0,00
I.1.4.	Środki na inwestycje		1 499 808,85	29 645,39
I.1.5.	Aktualizacja wyceny środków trwałych		0,00	0,00
I.1.6.	Nieodpłatnie otrzymane środki trwałe i środki trwałe w budowie oraz wartości niematerialne i prawne		733 954,28	11 156,10
I.1.7.	Aktywa przejęte od zlikwidowanych lub połączonych jednostek		0,00	0,00
I.1.8.	Aktywa otrzymane w ramach centralnego zaopatrzenia		0,00	0,00
I.1.9.	Pozostałe odpisy z wyniku finansowego za rok bieżący		0,00	0,00
I.1.10.	Inne zwiększenia		0,00	0,00
I.2.	Zmniejszenia funduszu jednostki (z tytułu)		48 233 449,28	48 860 930,20
I.2.1.	Strata za rok ubiegły		14 520 331,42	15 590 155,92
I.2.2.	Zrealizowane dochody budżetowe		29 747 824,80	30 754 251,39
I.2.3.	Rozliczenie wyniku finansowego i środków obrotowych za rok ubiegły		176,74	4,20
I.2.4.	Dotacje i środki na inwestycje		3 946 436,82	2 420 607,37
I.2.5.	Aktualizacja środków trwałych		0,00	0,00
I.2.6.	Wartość sprzedanych i nieodpłatnie przekazanych środków trwałych i środków trwałych w budowie oraz wartości niematerialnych i prawnych		0,00	0,00
I.2.7.	Pasywa przejęte od zlikwidowanych lub połączonych jednostek		0,00	0,00
I.2.8.	Aktywa przekazane w ramach centralnego zaopatrzenia		0,00	0,00
I.2.9.	Inne zmniejszenia		18 679,50	95 911,32
II.	Fundusz jednostki na koniec okresu (BZ)		23 479 145,96	28 145 711,54

Małgorzata Zdunek
główny księgowy

2019-04-12
rok, miesiąc, dzień

Sławomir Słupczyński
kierownik jednostki

BeSTia

92420C221707BDEA

Strona 1 z 3

Kopia z dokumentu podpisanego elektronicznie wygenerowana dnia 2019.04.24

III.	Wynik finansowy netto za rok bieżący (+,-)	5 576 066,63	5 303 555,31
III.1.	zysk netto (+)	21 166 226,75	30 535 019,96
III.2.	strata netto (-)	-15 590 155,92	-25 231 411,26
III.3.	nadwyżka środków obrotowych	-4,20	-53,39
IV.	Fundusz (II+,-III)	29 055 212,59	33 449 266,85

Małgorzata Zdunek
główny księgowy

2019-04-12
rok, miesiąc, dzień

Sławomir Słupczyński
kierownik jednostki

BeSTia

92420C221707BDEA

Strona 2 z 3

Kopia z dokumentu podpisanego elektronicznie wygenerowana dnia 2019.04.24

Małgorzata Zdunek
główny księgowy

2019-04-12
rok, miesiąc, dzień

Sławomir Słupczyński
kierownik jednostki

BeSTia

92420C221707BDEA

Strona 3 z 3

Kopia z dokumentu podpisanego elektronicznie wygenerowana dnia 2019.04.24

Informacja dodatkowa do sprawozdania finansowego Gminy Ryjewo za 2018 rok.

I.	Wprowadzenie do sprawozdania finansowego, obejmuje w szczególności:
1.	Podstawowe informacje o jednostce sporządzającej sprawozdanie finansowe
1.1	nazwę jednostki Gmina Ryjewo
1.2	siedzibę jednostki Ryjewo
1.3	adres jednostki 82-420 Ryjewo ul. Lipowa 1
1.4	podstawowy przedmiot działalności jednostki JST- kierowanie podstawowymi rodzajami działalności publicznej
2.	wskazanie okresu objętego sprawozdaniem Sprawozdanie za okres od 01.01.2018 do 31.12.2018r.
3.	wskazanie, że sprawozdanie finansowe zawiera dane łączne Informacja zawiera dane łączne obejmujące 4 jednostki budżetowe: Urząd Gminy Ryjewo; Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej; Szkołę Podstawową w Ryjewie oraz Szkołę Podstawową w Straszewie.
4.	omówienie przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, w tym metod wyceny aktywów i pasywów (także amortyzacji) Każda jednostka budżetowa Gminy posiada własne zasady polityki rachunkowości, jednostki budżetowe zobowiązane są do stosowania rozwiązań wynikających z rozporządzenia w sprawie rachunkowości i planów kont dla budżetu państwa, budżetu jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych... . Stosowane zasady wyceny aktywów i pasywów wynikają z przepisów obowiązującego prawa. Księgi główne prowadzone są w sposób spełniający zasady podwójnego zapisu, zgodnie z zasadą memorialową, z wyjątkiem dochodów i wydatków, które ujmowane są metodą kasową. Księgi pomocnicze dostosowywane są za każdym razem do przedmiotu ewidencji konta głównego. Środki trwale w budowie – zgodnie z ustawą o rachunkowości – wycenia się na dzień bilansowy w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, pomniejszonych o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Odpisy aktualizujące należności dokonuje się w pełnej wysokości należności podlegającej odpisowi po odliczeniu wcześniej dokonanych zabezpieczeń i gwarancji. Amortyzacja środków trwałych dokonywana jest według stawek określonych w updop.
5.	inne informacje
II.	Dodatkowe informacje i objaśnienia obejmują w szczególności:
1.	
1.1.	szczegółowy zakres zmian wartości grup rodzajowych środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych, zawierający stan tych aktywów na początek roku obrotowego, zwiększenia i zmniejszenia z tytułu:

	aktualizacji wartości, nabycia, rozchodu, przemieszczenia wewnętrznego oraz stan końcowy, a dla majątku amortyzowanego - podobne przedstawienie stanów i tytułów zmian dotychczasowej amortyzacji lub umorzenia
	Informacje przedstawia tabela nr 1 i 2
1.2.	aktualną wartość rynkową środków trwałych, w tym dóbr kultury – o ile jednostka dysponuje takimi informacjami
	Jednostki nie dysponują takimi informacjami.
1.3.	kwotę dokonanych w trakcie roku obrotowego odpisów aktualizujących wartość aktywów trwałych odrębnie dla długoterminowych aktywów niefinansowych oraz długoterminowych aktywów finansowych
	W roku obrotowym nie dokonywano odpisów aktualizujących wartości aktywów trwałych.
1.4.	wartość gruntów użytkowanych wieczyście
	Gmina nie posiada gruntów w użytkowaniu wieczystym.
1.5.	wartość nieamortyzowanych lub nieumarzanych przez jednostkę środków trwałych, używanych na podstawie umów najmu, dzierżawy i innych umów, w tym z tytułu umów leasingu
	Gmina nie użytkuje żadnych obcych środków trwałych
1.6.	liczbę oraz wartość posiadanych papierów wartościowych, w tym akcji i udziałów oraz dłużnych papierów wartościowych
	Gmina posiada udziały o wartości 4.301,00zł. w 2 spółkach oraz w jednym banku zgodnie z tabelą nr 3 w załączeniu.
1.7.	dane o odpisach aktualizujących wartość należności, ze wskazaniem stanu na początek roku obrotowego, zwiększeniach, wykorzystaniu, rozwiązaniu i stanie na koniec roku obrotowego, z uwzględnieniem należności finansowych jednostek samorządu terytorialnego (stan pożyczek zagrożonych)
	Odpisy aktualizujące wartość należności przedstawiono w tabeli nr 4.
1.8.	dane o stanie rezerw według celu ich utworzenia na początek roku obrotowego, zwiększeniach, wykorzystaniu, rozwiązaniu i stanie końcowym
	Nie utworzono żadnych rezerw.
1.9.	podział zobowiązań długoterminowych o pozostałym od dnia bilansowego, przewidywanym umową lub wynikającym z innego tytułu prawnego, okresie spłaty:
a)	powyżej 1 roku do 3 lat
	2.938.805,00zł.
b)	powyżej 3 do 5 lat
	2.775.143,00zł
c)	powyżej 5 lat
	2.100.906,00zł.
1.10.	kwotę zobowiązań w sytuacji gdy jednostka kwalifikuje umowy leasingu zgodnie z przepisami podatkowymi (leasing operacyjny), a według przepisów o rachunkowości byłby

	to leasing finansowy lub zwrotny z podziałem na kwotę zobowiązań z tytułu leasingu finansowego lub leasingu zwrotnego
	Gmina nie posiada zawartych umów leasingu.
1.11.	łącną kwotę zobowiązań zabezpieczonych na majątku jednostki ze wskazaniem charakteru i formy tych zabezpieczeń
	Gmina nie posiada zobowiązań zabezpieczonych na majątku.
1.12.	łącną kwotę zobowiązań warunkowych, w tym również udzielonych przez jednostkę gwarancji i poręczeń, także wekslowych, niewykazanych w bilansie, ze wskazaniem zobowiązań zabezpieczonych na majątku jednostki oraz charakteru i formy tych zabezpieczeń
	Gmina nie posiada zobowiązań warunkowych
1.13.	wykaz istotnych pozycji czynnych i biernych rozliczeń międzyokresowych, w tym kwotę czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów stanowiących różnicę między wartością otrzymanych finansowych składników aktywów a zobowiązaniem zapłaty za nie
	Gmina posiada czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów z tytułu realizowanych zadań funduszu alimentacyjnego przez GOPS w Ryjewie. Stan na początku okresu sprawozdawczego wynosił 244.900,00 na koniec okresu sprawozdawczego 216.950,00.
1.14.	łącną kwotę otrzymanych przez jednostkę gwarancji i poręczeń niewykazanych w bilansie
	Gminie nie udzielano żadnych gwarancji i poręczeń.
1.15.	kwotę wypłaconych środków pieniężnych na świadczenia pracownicze
	W okresie sprawozdawczym wypłacono świadczenia pracownicze na kwotę 51.090,87
1.16.	inne informacje
2.	
2.1.	wysokość odpisów aktualizujących wartość zapasów
	Nie dokonano odpisów aktualizujących wartość zapasów
2.2.	koszt wytworzenia środków trwałych w budowie, w tym odsetki oraz różnice kursowe, które powiększyły koszt wytworzenia środków trwałych w budowie w roku obrotowym
	Żadna z jednostek nie wytwarzała we własnym zakresie środków trwałych.
2.3.	kwotę i charakter poszczególnych pozycji przychodów lub kosztów o nadzwyczajnej wartości lub które wystąpiły incydentalnie
	W Urzędzie Gminy wystąpił nieprzewidywany przychód w wysokości 10.000,00 zł. z tytułu wpłaconego wadium przez przedsiębiorcę, który wygrał przetarg jednak odmówił podpisania umowy.
2.4.	informację o kwocie należności z tytułu podatków realizowanych przez organy podatkowe podległe ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych wykazywanych w sprawozdaniu z wykonania planu dochodów budżetowych
	Nie dotyczy
2.5.	inne informacje

3.	Inne informacje niż wymienione powyżej, jeżeli mogłyby w istotny sposób wpłynąć na ocenę sytuacji majątkowej i finansowej oraz wynik finansowy jednostki

SKARBNIK GMINY

Małgorzata Zdunek

Małgorzata Zdunek
(skarbnik)

2019-04-29

(rok, miesiąc, dzień)

WOJT

Sławomir Słupczyński

(kierownik jednostki)

Tabela 1. Zmiany stanu wartości początkowej wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych (okres sprawozdawczy: 01.01.2018-31.12.2018 r.)

MINA RYJEWÓ

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość początkowa – stan na początek okresu sprawozdawczego	Zwiększenia					Zmniejszenia						Wartość początkowa – stan na koniec okresu sprawozdawczego (3 + 8 – 14)
			nabycie	przemieszczenie wewnętrzne	aktualizacja	inne zwiększenia	zwiększenia ogółem (4 + 5 + 6 + 7)	zbycie	likwidacja	przemieszczenie wewnętrzne	aktualizacja	inne zmniejszenia	zmniejszenia ogółem (9 + 10 + 11 + 12 + 13)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
I.	Razem wartości niematerialne i prawne (1.1 + 1.2)	644 426,94	527 425,33	0,00	0,00	0,00	527 425,33	0,00	8 730,83	0,00	0,00	257 019,28	265 750,11	906 102,16
1.1.	Licencje i prawa autorskie dotyczące oprogramowania komputerowego	178 158,31	6 754,45				6 754,45		6 911,83				6 911,83	178 000,93
1.2.	Pozostałe wartości niematerialne i prawne	466 268,63	520 670,88				520 670,88		1 819,00			257 019,28	258 838,28	728 101,23
II.	Razem rzeczowe aktywa trwałe (2 + 3 + 4)	46 897 023,47	6 461 612,44	9 321 511,22	0,00	98 133,13	15 881 256,79	0,00	88 517,23	9 321 511,22	0,00	669 999,70	10 080 028,15	52 698 252,11
2.	Razem środki trwałe (2.1 + 2.2 + 2.3 + 2.4)	42 434 110,58	248 743,08	9 321 511,22	0,00	98 133,13	9 668 387,43	0,00	88 517,23	0,00	0,00	383 514,00	472 031,23	51 630 466,78
2.1.	Grunty, w tym:	1 692 262,46		65 450,00			65 450,00						0,00	1 757 712,46
2.1.1.	Grunty stanowiące własność jednostki samorządu terytorialnego przekazane w użytkowanie wieczyste innym podmiotom	171 895,00					0,00						0,00	171 895,00
2.2.	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej	37 559 978,98		8 734 939,72		98 133,13	8 833 072,85		24 144,00				24 144,00	46 368 907,83
2.3.	Środki transportu	820 919,67		146 616,00			146 616,00					99 630,00	99 630,00	867 905,67
2.4.	Inne środki trwałe	2 360 949,47	248 743,08	374 505,50			623 248,58		64 373,23			283 884,00	348 257,23	2 635 940,82
3.	Środki trwałe w budowie (inwestycje)	4 462 912,89	6 212 869,36				6 212 869,36			9 321 511,22		286 485,70	9 607 996,92	1 067 785,33
4.	Zaliczki na środki trwałe w budowie (inwestycje)						0,00						0,00	0,00

SKARBNIK GMINY

Małgorzata Zdunek

29.04.2019

(rok, miesiąc, dzień)

WOJT

Stawomir Słupczyński

Kierownik jednostki

Tabela 2. Zmiany stanu umorzenia/amortyzacji wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych (okres sprawozdawczy: 01.01.2018-31.12.2018 r.)

Lp.	Wyszczególnienie	Umorzenie – stan na początek okresu sprawozdawczego	Zwiększenia				Zmniejszenia				Wartość początkowa – stan na koniec okresu sprawozdawczego (3 + 7 – 11)
			amortyzacja/umorzenie za okres sprawozdawczy	aktualizacja	inne zwiększenia	zwiększenia ogółem (4 + 5 + 6)	dotyczące zbytych składników	dotyczące zlikwidowanych składników	inne zmniejszenia	zmniejszenia ogółem (8 + 9 + 10)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
I.	Razem wartości niematerialne i prawne (1.1 + 1.2)	644 426,94	2 195,44	0,00	525 229,89	527 425,33	257 019,28	8 730,83	0,00	265 750,11	906 102,16
1.1.	Licencje i prawa autorskie dotyczące oprogramowania komputerowego	178 158,31	2 195,44		4 559,01	6 754,45		6 911,83		6 911,83	178 000,93
1.2.	Pozostałe wartości niematerialne i prawne	466 268,63			520 670,88	520 670,88	257 019,28	1 819,00		258 838,28	728 101,23
II.	Razem rzeczowe aktywa trwale (2 + 3 + 4)	20 729 054,82	1 615 416,02	0,00	0,00	1 615 416,02	0,00	72 119,43	0,00	72 119,43	22 272 351,41
2.	Razem środki trwale (2.1.+2.2.+2.3.+2.4.)	20 729 054,82	1 615 416,02	0,00	0,00	1 615 416,02	0,00	72 119,43	0,00	72 119,43	22 272 351,41
2.1.	<i>Grunty, w tym:</i>					0,00				0,00	0,00
2.1.1.	Grunty stanowiące własność jednostki samorządu terytorialnego przekazane w użytkowanie wieczyste innym podmiotom					0,00				0,00	0,00
2.2.	<i>Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej</i>	<i>17 821 560,44</i>	<i>1 304 540,31</i>			<i>1 304 540,31</i>		<i>7 746,20</i>		<i>7 746,20</i>	<i>19 118 354,55</i>
2.3.	<i>Środki transportu</i>	<i>761 496,65</i>	<i>13 133,64</i>			<i>13 133,64</i>				<i>0,00</i>	<i>774 630,29</i>
2.4.	<i>Inne środki trwale</i>	<i>2 145 997,73</i>	<i>297 742,07</i>			<i>297 742,07</i>		<i>64 373,23</i>		<i>64 373,23</i>	<i>2 379 366,57</i>
3.	Środki trwale w budowie (inwestycje)					0,00				0,00	0,00
4.	Zaliczki na środki trwale w budowie (inwestycje)					0,00				0,00	0,00
		21 373 481,76	1 617 611,46	0,00	525 229,89	2 142 841,35	257 019,28	80 850,26	0,00	337 869,54	23 178 453,57

SKARBNIK GMINY
skarbnik
Małgorzata Zdunek

29.04.2019
(rok, miesiąc, dzień)

W O J T
Stawomir Słupczyński
kierownik jednostki

GMINA RYJEWO

Tabel Nr 3. Liczba i wartość posiadanych papierów wartościowych, w tym akcji i udziałów oraz dłużnych papierów wartościowych (okres sprawozdawczy: od 01.01.2018 do 31.12.2018 r.)

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na początek okresu sprawozdawczego		Zwiększenia w ciągu okresu sprawozdawczego		Zmniejszenia w ciągu okresu sprawozdawczego		Stan na koniec okresu sprawozdawczego	
		liczba	wartość	liczba	wartość	liczba	wartość	liczba	wartość
								(3 + 5 - 7)	(4 + 6 - 8)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Akcje							0,00	0,00
1.1.								0,00	0,00
1.2.								0,00	0,00
...								0,00	0,00
2.	Udziały	2 020,00	4 301,00					2 020,00	4 301,00
2.1.	Bank Ochrony Środowiska w Warszawie	100,00	1 800,00					100,00	1 800,00
2.2.	Zakład Utylizacji Odpadów Spółka z o.o. w Gilwie Małej	1 915,00	1,00					1 915,00	1,00
2.3.	"Zdrowie" Spółka z o.o. z siedzibą w Kwidzynie	5,00	2 500,00					5,00	2 500,00
3.	Dłużne papiery wartościowe							0,00	0,00
3.1.								0,00	0,00
3.2.								0,00	0,00
...								0,00	#ARG!
4.	Inne papiery wartościowe							0,00	0,00
4.1.								0,00	0,00
4.2.								0,00	0,00
...								0,00	0,00
	Ogółem:	2 020,00	4 301,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 020,00	4 301,00

SKARBNIK GMINY

skarbnik

Małgorzata Ziłunek

29.04.2019
(rok, miesiąc, dzień)

WOJT

kierownik jednostki

Stawomir Słupczyński

Tabela 4. Odpisy aktualizujące wartość należności (okres sprawozdawczy: 01.01.2018 - 31.12.2018 r.)

Lp.	Wyszczególnienie według grup należności	Stan odpisów aktualizujących na początek okresu sprawozdawczego	Zwiększenia odpisów aktualizujących w ciągu okresu sprawozdawczego	Zmniejszenia odpisów aktualizujących w ciągu okresu sprawozdawczego			Stan odpisów aktualizujących na koniec okresu sprawozdawczego (3 + 4 - 7)
				wykorzystanie	rozwiązanie odpisów aktualizujących (uznanie odpisów za zbędne)	zmniejszenia – razem (5 + 6)	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	ścieki	0,00	2 146,57			0,00	2 146,57
2.	woda, opłata stała	0,00	6 110,86			0,00	6 110,86
3.	wieczyste użytk. grunt.	0,00	14 790,24			0,00	14 790,24
4	czynsz dzier. mieszk.	0,00	9 923,89			0,00	9 923,89
5	sprzedaż nieruch.	0,00	1 950,59			0,00	1 950,59
6	podatek od nieruch.	0,00	78 772,49			0,00	78 772,49
7	podatek rolny	0,00	5 148,19			0,00	5 148,19
8	podatek leśny	0,00	9,00			0,00	9,00
9	opłata za śmieci	0,00	52 638,79			0,00	52 638,79
10	odsetki	0,00	48 202,64			0,00	48 202,64
11	należności od dłużników alimentacyjnych					16 743,42	957 714,55
	Ogółem:	923 900,17	270 251,06	16 743,42	0,00	16 743,42	1 177 407,81

SKARBNIK GMINY

Małgorzata Zduńek
skarbnik

29.04.2019
(rok, miesiąc, dzień)

WOJT

Stawomir Szlachetkowiński
kierownik jednostki

Sprawozdanie roczne z wykonania Budżetu Gminy Ryjewo za 2018 rok.

Dochody Gminy zaplanowane w wysokości 32.259.464,78 zł wykonano w 95,3 % , uzyskano kwotę 30.754.251,39 zł.

Dochody uzyskano z tytułu:

➤ Dochodów własnych	4.463.313,93 zł,
➤ Udziałów w podatkach dochodowych Budżetu Państwa	2.930.232,87 zł,
➤ Dotacji celowych	9.039.902,17 zł,
➤ Subwencji ogólnych	10.177.530,00 zł,
➤ Środków na dofinansowanie zadań własnych gminy
pozyskanych z innych źródeł	3.979.175,14zł
➤ Środki finansowe z niewykorzystanych w terminie wydatków,
które nie wygasają z upływem roku budżetowego	164.097,28 zł.

Głównym źródłem dochodów gminy w 2018 roku były subwencje ogólne oraz dotacje celowe, stanowiące odpowiednio 33,09% i 29,39% udziału w dochodach gminy. Dochody własne gminy wyniosły 14,51% ogółu dochodów, natomiast udziały w podatkach dochodowych Budżetu Państwa stanowiły zaledwie 9,53% dochodów gminy.

Subwencje oraz dotacje celowe wpływały na konto gminy w sposób terminowy, zgodnie z przyjętym planem.

Plan dochodów własnych wykonano w wysokości 95,4 % .

Uzyskano środki między innymi z:

- Podatku od nieruchomości (99,9% planu) w wysokości 1.304.174,59zł, co stanowi 4,24% udziału w ogólnych dochodach gminy;
- Podatku rolnego na kwotę 730.975,21 zł, (tj.91,4% planu) stanowiącą 2,38% udziału w dochodach gminy;
- Opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi (98,5% planu) w wysokości 585.000,63zł co stanowi 1,90% udziału w dochodach gminy;
- Opłat z tytułu dostarczania wody w wysokości 569.258,54 (101,2% planu) stanowiące 1,85 % dochodów gminy;
- Opłat za usługi odprowadzania ścieków w wysokości 416.207,38 (tj. 62,1% planu) stanowiące 1,35 % udziału w dochodach gminy.

Udziały w podatkach dochodowych Budżetu Państwa uzyskano w 106,8% planu.

W ramach dofinansowania zadań własnych z budżetu Unii Europejskiej, Budżetu Państwa, Marszałka Województwa Pomorskiego, Starosty Powiatu Kwidzyńskiego, Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej-Funduszu Sprawiedliwości i innych zaplanowano wpływy w wysokości 5.424.615,02 zł., z czego uzyskano 73,3% tj. 3 979 175,14 zł.

Dofinansowanie uzyskano między innymi do realizacji zadań pn.:

1. Pasjonaci nauki- wsparcie dla szkół z terenu Gminy Ryjewo - 320.717,38 zł;
2. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Mątowskich Pastwiskach - 2.454.760,84 zł;
3. Termomodernizacja 4 budynków użyteczności publicznej w Gminie Ryjewo - 325.035,07 zł.
4. Ograniczenie zagrożeń naturalnych na terenie Gmin Dolnego Powiśla (Gardeja, Kwidzyn, Sadlinki i Ryjewo)...- 829.503,47 zł;
5. Dofinansowanie zakupu pił dla OSP z Funduszu Sprawiedliwości – 7.800,00 zł;
6. Projekt "Drogowskaz"- realizowany w partnerstwie z „AGAPE” - 11.658,70 zł;
7. Ostoja Borowy Młyn - 1.250,00 zł;
8. Budowa sceny plenerowej projekt realizowany w partnerstwie sołectw Rudniki i Jarzębina - 9.961,00 zł;
9. Realizacja projektu Ryjewo XXI wieku - 3xS, Środowisko, Surowce, Segregacja 10.000,00zł;
10. Program dodatkowej nauki języka angielskiego- Youngster Plus - 1.800,00zł.

Stan zaległości na 31.12.2018 roku przedstawia się następująco:

1. W podatkach lokalnych 211.499,23 zł. w tym:
 - w podatku od nieruchomości 171.343,91 zł;
 - w podatku rolnym 32.331,87 zł;
 - w podatku od środków transportowych 1.359,28 zł;
 - w podatku leśnym 128,88 zł.
 - w pozostałych podatkach (od spadków, darowizn, czynności cywilno-prawnych, karty podatkowej) 6.335,29zł.
2. W opłatach za gospodarowanie odpadami komunalnymi 119.869,12 zł.
3. W opłatach za wodę, ścieki, 63.820,41 zł.
4. Z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu i zaliczki alimentac. 1.389.357,45 zł.
5. Z tytułu pozostałych dochodów i opłat 69.096,86 zł.

Wydatki Gminy ogółem wykonano w 91,8%, na plan 34.547.758,78zł, wydatkowano 31.714.795,44zł.

Wydatki bieżące zaplanowane w wysokości 27.608.540,96 zł. zrealizowano w kwocie 25.940.004,82 zł, co stanowi 94 % planu.

W ramach wydatków bieżących środki przeznaczono na:

1. Finansowanie działalności 4 jednostek budżetowych gminy (od 1 września 2017r. Gimnazjum zostało włączone z mocy prawa do Szkoły Podstawowej w Ryjewie) w tym:

- Szkoły Podstawowej w Ryjewie wraz z Gimnazjum na kwotę 5.163.728,51 zł,
- Szkoły Podstawowej w Straszewie na kwotę 1.681.513,46 zł,
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ryjewie na kwotę 9.401.913,99 zł.
- Urzędu Gminy w Ryjewie na kwotę 2.405.763,81 zł.

2. Przekazano dotacje :

- celowe na realizację zadań gminy zleconych jednostkom spoza sektora finansów publicznych w wysokości 167.084,00 zł,
- celowe na realizację zadań gminy zleconych jednostkom sektora finansów publicznych w wysokości 121.262,57 zł,
- podmiotowe dla samorządowych instytucji kultury na kwotę 870.681,17 zł,
- podmiotową dla niepublicznego przedszkola „ Pod Dębusiem” w Ryjewie na kwotę 615.792,97 zł.

Razem dotacje udzielone z budżetu gminy na zadania bieżące wynoszą 1.774.820,71zł, co stanowi 6,8 % wydatków bieżących gminy.

3. Zrealizowano następujące projekty z dofinansowaniem ze środków pomocowych UE w wysokości:

- Pasjonaci nauki- wsparcie dla szkół z terenu Gminy Ryjewo - 345.030,03 zł;
- Ograniczenie zagrożeń naturalnych na terenie Gmin Dolnego Powiśla (Gardeja, Kwidzyn, Sadlinki i Ryjewo)...- 426.589,82 zł;
- Projekt "Drogowskaz"- realizowany w partnerstwie z „AGAPE”- 11.700,28 zł;
- Ostoja Borowy Młyn - 1.249,60 zł;
- Rozpoczęto realizację projektu pn: „Montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii dla mieszkańców gmin powiatu kwidzyńskiego...” -7.854,07zł;

3. Ponadto ponoszono wszystkie inne wydatki określone w ustawie o samorządzie gminnym, jako wydatki własne gminy.

Wydatki majątkowe zaplanowano w wysokości 6.939.217,82 zrealizowano w 83,2% tj. w kwocie 5.774.790,62 zł. w ramach których realizowano między innymi:

1. Projekty zrealizowane z dofinansowaniem ze środków pomocowych UE :
 - Modernizacja oczyszczalni ścieków w Mątowskich Pastwiskach wydatkowano kwotę 3.295.389,08zł;
 - Termomodernizacja 4 budynków użyteczności publicznej 561.059,59zł;
 - Ograniczenie zagrożeń naturalnych na terenie Gmin Dolnego Powiśla (Gardeja, Kwidzyn, Sadlinki i Ryjewo)...- 517.522,50 zł;
2. Pozostałe inwestycje na kwotę 1.400.819,45 zł, w tym najbardziej wartościowe to:
 - Budowa odcinka sieci wodociągowej z przyłączeniami w ul. Mątowskiej o wartości 206.875,03;
 - Budowa zbiornika retencyjnego w Straszewie – 272.392,56 zł;
 - Budowa drogi z nawierzchni asfaltowej ul. Leśna w Ryjewie – 96.491,66 zł;
 - Budowa odcinka drogi z płyt drogowych w Mątowskich Pastwiskach na kwotę 132.772,44 zł;
 - Budowa i przebudowa odcinków dróg gminnych w sołectwach na łączną kwotę 190.642,51 zł;
 - Budowa szatni dla sportowców na boisku Leśnym w Ryjewie – 216.268,06zł;
 - Zakupiono działkę w Watkowicach za kwotę 65.450,00 zł;
 - Zakup sprzętu komputerowego, serwera i palników oraz przebudowa szatni, pomieszczeń księgowości, postawienie ścianki działowej z drzwiami na halę sportową, wykonanie zadaszenia nad wejściem w Szkole Podstawowej w Ryjewie na ogólną kwotę 120.217,05 zł;
 - Pozostałe wyd. majątkowe na ogólną sumę 99.710,14zł dotyczą postawienia przystanków i altan, sceny i siłowni plenerowych, utwardzenia placu w sołectwach, zakupu urządzenia wielofunkcyjnego, sporządzenia projektów budowlanych, zakupu sprzętu komputerowego do Urzędu Gminy.

Przychody Gminy- zaplanowano w wysokości 3.768.068,00 zł, wykonano w 106,1 % tj. w kwocie 3.999.964,94zł. w tym z tytułu: kredytów i pożyczek 3.152.770,00zł; oraz wolnych środków w wysokości 847.194,94 zł.

Rozchody Gminy- w wysokości ogółem 1.479.022,00 zł, dotyczą spłat wcześniej zaciągniętych pożyczek i kredytów zgodnie z umowami zawartymi z bankami w kwocie 1.463.774,00 zł, oraz udzielonej pożyczki Stowarzyszeniu PRAZE z siedzibą w Kwidzynie w wysokości 15.248,00zł.

Wynik Finansowy Gminy- na 31.12.2018 roku występuje deficyt budżetu Gminy w wysokości 960.544,05zł.

Zadłużenie gminy z tytułu zaciągniętych pożyczek i kredytów wynosi 7.814.854,00 zł.

Gmina posiada należności wymagalne na dzień 31.12.2018 roku w wysokości 1.839.945,47 zł.

- Należności te powstały z tytułów:

- wypłat zaliczek i funduszu alimentacyjnego 1.389.357,45 zł, oraz

- zaległości w podatkach i opłatach oraz pozostałych dochodach gminy na kwotę 450.588,02 zł.

Gmina nie posiada zobowiązań wymagalnych na dzień 31.12.2018r.